

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvy Šiškeové a soudců Tomáše Kocourka a Evy Šonkové v právní věci žalobce: **J. K.**, zast. Mgr. Otakarem Janebou, advokátem se sídlem U železné lávky 568/10, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81/11, Praha 5, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 2. 2023, č. j. 038573/2021/KUSK, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2024, č. j. 43 A 19/2023-48,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2024, č. j. 43 A 19/2023-48, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 2. 2023, č. j. 038573/2021/KUSK, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.
- IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši **36 798 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Otakara Janeby, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Tato věc se týká tzv. vysokorychlostního vážení silničních vozidel. Žalobce byl uznán vinným z přestupku podle § 42a odst. 4 písm. e) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění účinném do 30. 9. 2018. Přestupek spočíval zjednodušeně řečeno v tom, že žalobce dne 9. 7. 2018 řídil v Kolíně-Sendražicích nákladní motorové vozidlo,

resp. soupravu (kamion s přívěsem), které při vysokorychlostním vážení překročilo nejvyšší povolenou hmotnost u nápravy č. 2 (o 1 989 kg) a nejvyšší povolenou hmotnost motorového vozidla (o 2 688 kg). Žalobci byla uložena pokuta 6 000 Kč a povinnost nahradit paušální částkou náklady správního řízení.

[2] Proti rozhodnutí správních orgánů se žalobce bránil u Krajského soudu v Praze, který poté, co ve věci dvakrát napadená správní rozhodnutí zrušil (rozsudky ze dne 29. 9. 2020, č. j. 44 A 31/2019-31, a ze dne 13. 10. 2022, č. j. 43 A 64/2021-42), třetí žalobcovu žalobu zamítl rozsudkem označeným v záhlaví.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále „stěžovatel“) v kasační stížnosti uvedl, že má pochybnosti o správnosti vysokorychlostního měření. Nebylo doloženo, jakým způsobem jsou vyloučena tzv. nekorektní měření. Krajský soud nesprávně bagatelizoval zjištěný trend zvýšené chybovosti měření u vozidel s vyšším počtem náprav. Stěžovatel si jako řidič nemohl na místě nakládky ověřit váhu nákladu. Dodavatel vah odmítl zástupci stěžovatele poskytnout informace o jejich fungování. Stěžovatel podrobně poukázal na výsledky přezkoušení vah z roku 2021, z nichž podle něj plynou pochybnosti o systému vysokorychlostního vážení jako takovém. Krajský soud se nevypořádal se svými odlišnými zrušujícími rozhodnutími. Stěžovatel má právo být seznámen s principy měření, jinak se nachází v důkazní nouzi. Pokud má systém vysokorychlostního vážení sloužit jako finální podklad pro správní trestání, musí být zcela transparentní a nevzbuzovat pochybnosti.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na rozsudek krajského soudu. Stěžovatel měl dohlédnout na rovnoměrné rozložení nákladu. Krajský soud se vypořádal s odkazy na přezkoušení vah v roce 2021. Vysoký počet vyřazených vážení je podle žalovaného ve prospěch vážených aut. Odkazy stěžovatele na váhy na dálnici D2 byly doplněny až po uplynutí lhůty pro uplatnění žalobních bodů. Zároveň se jedná o vážení na jiném místě a v jiném čase, tento stěžovatelův poukaz je tedy irelevantní.

[5] Stěžovatel v replice vysvětlil, že odkaz na váhy na dálnici D2 nemohl uvést dříve, neboť jde o nové skutečnosti, které vyšly najevo až po uplynutí lhůty pro uplatnění žalobních bodů. Zároveň stěžovatel upozornil na nové znění vyhlášky č. 103/1997 Sb. Od 1. 7. 2024 v případech, kdy jsou vozidla spojena způsobem, který umožňuje přenos hmotnosti taženého vozidla na vozidlo tažné, je možné měřit vysokorychlostním měřením pouze hmotnost jízdní soupravy jako celku. K překročení hmotnosti celé jízdní soupravy však ve stěžovatelově případě nedošlo.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost je přípustná, projednatelná a také důvodná.

pokračování

[7] Podle čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod (dále „Listina“), *trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.*

[8] Dříve, než se Nejvyšší správní soud (NSS) mohl zabývat námitkami stěžovatele týkajícími se jeho pochybností ohledně správnosti provedeného vysokorychlostního měření, zaměřil se na otázku, zda v nynější věci nebylo v řízení před krajským soudem namístež použít pozdějšího, pro stěžovatele příznivějšího zákona.

[9] Jak uvedl rozšířený senát, rozhoduje-li krajský soud ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo rozhodnuto o vině a trestu za správní delikt v situaci, že zákon, kterého bylo použito, byl po právní moci správního rozhodnutí změněn nebo zrušen, je povinen přihlídnout k zásadě vyjádřené ve větě druhé čl. 40 odst. 6 Listiny, podle níž se trestnost činu posoudí a trest ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější (usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013-46, č. 3528/2017 Sb. NSS, bod 61).

[10] V tomtéž usnesení zároveň rozšířený senát uvedl, že NSS v řízení o kasační stížnosti bez ohledu na uplatněné kasační námitky *ex officio* přezkoumá, zda bylo správně aplikováno právo v předcházejících řízeních. Je tedy i povinen se zabývat právním stavem a jeho případnými změnami nastalými až do okamžiku rozhodování krajského soudu a zkoumat v rámci kasačního přezkumu, zda krajský soud dostal své vlastní povinnosti zkoumat tuto otázku před svým rozhodnutím (bod 52).

[11] V nynější věci správní orgány považovaly za rozhodnou právní úpravu v zákoně o pozemních komunikacích ve znění účinném do 30. 9. 2018, tedy právní úpravu účinnou v době spáchání přestupku (srov. s. 2-3 rozhodnutí žalovaného). Tento závěr aproboval i krajský soud ve svém druhém zrušujícím rozsudku v říjnu 2022 (rozsudek č. j. 43 A 64/2021-42, body 30-31). V nyní přezkoumávaném rozsudku se již krajský soud této otázce samostatně nevěnoval, pouze odkázal na své dřívější závěry (bod 29 napadeného rozsudku).

[12] V roce 2024 však došlo k zásadní změně přestupkové úpravy v zákoně o pozemních komunikacích. Dne 1. 5. 2024 nabyl účinnosti zákon č. 82/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Tato novela mimo jiné změnila znění § 42a odst. 4 písm. c) zákona o pozemních komunikacích, což je ustanovení, které bylo od 1. 10. 2018 obsahovým nástupcem § 42a odst. 4 písm. e) téhož zákona ve znění účinném do 30. 9. 2018, tedy skutkové podstaty přestupku, pod níž bylo podřazeno jednání stěžovatele.

[13] Od 1. 10. 2018 do 30. 4. 2024 znělo ustanovení § 42a odst. 4 písm. c) zákona o pozemních komunikacích takto: *Řidič vozidla se dopustí přestupku tím, že řídí vozidlo nebo jízdní soupravu, u nichž bylo kontrolním vážením zjištěno nedodržení hodnot nebo podmínek stanovených zákonem o silničním provozu.*

[14] Novela provedená zákonem č. 82/2024 Sb. s účinností od 1. 5. 2024 toto ustanovení změnila tak, že nyní zní: *Řidič vozidla se dopustí přestupku tím, že řídí vozidlo nebo jízdní soupravu, u nichž bylo nízkorychlostním kontrolním vážením zjištěno nedodržení hodnot nebo podmínek stanovených zákonem o silničním provozu* (srov. čl. I bod 6. zákona č. 82/2024 Sb.).

[15] Jinak řečeno, zákonodárce s účinností od 1. 5. 2024 vyloučil postih řidičů za překročení nejvyšší povolené hmotnosti, pokud toto překročení bylo zjištěno vysokorychlostním kontrolním vážením. Tento záměr zákonodárce potvrzuje i důvodová zpráva k zákonu č. 82/2024 Sb., která mimo jiné uvádí: „*Předkládaným, poměrně stručným návrhem zákona je v návaznosti na výše popsané nedostatky stávající či navržené právní úpravy navrhováno [...] e) nepostihovat řidiče vozidla (a omezit příslušnou skutkovou podstatu přestupku) v situaci, kdy nedodržení některé z hodnot hmotnosti vztahujících se k vozidlu nebo jízdní soupravě bylo zjištěno vysokorychlostním kontrolním vážením* (s. 7 důvodové zprávy; srov. též bližší odůvodnění k čl. I bodu 6. na s. 13-14; důvodová zpráva je dostupná na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=240353>).

[16] V nynější věci je přitom zjevné, že stěžovatel byl za přestupek postižen jako řidič, nikoli jako provozovatel vozidla, na které se uvedené rozvolnění přestupkové odpovědnosti nevztahuje [srov. § 42a odst. 1 písm. r) a § 42b odst. 1 písm. u) zákona o pozemních komunikacích, v nyní účinném znění]. Jak vyplývá ze správního spisu, provozovatelem vozidla byla společnost Jiří Sklenář s.r.o., která správnímu orgánu sdělila identitu stěžovatele jako řidiče vozidla (srov. č. l. 2 a 4 spisu správního orgánu prvního stupně) a jejíž obchodní firma je ostatně patrná i na fotografiích kamionu pořízených na místě spáchání přestupku.

[17] Z výše uvedeného je zjevné, že krajský soud, který napadený rozsudek vydal dne 17. 9. 2024, pominul skutečnost, že v průběhu řízení o žalobě (dne 1. 5. 2024) došlo ke změně právní úpravy, v jejímž důsledku již jednání, kterým byl stěžovatel shledán vinným, není přestupkem. Tímto opomenutím zatížil krajský soud svůj rozsudek nezákonností, k níž byl NSS povinen přihlédnout v intencích usnesení rozšířeného senátu č. j. 5 As 104/2013-46 z úřední povinnosti, a v důsledku toho je třeba napadený rozsudek ke kasační stížnosti stěžovatele zrušit.

[18] Jak v minulosti kasační soud také uvedl, aby krajský soud mohl zrušit žalobou napadené správní rozhodnutí s odkazem na větu druhou čl. 40 odst. 6 Listiny, musí v situaci, kdy k rozhodné změně právní úpravy došlo až během řízení před krajským soudem, nejdříve sám postavit na jisto, zda je použití nové právní úpravy jako celku z hmotněprávního hlediska příznivější pro pachatele, a to i kdyby k tomu bylo třeba vést další dokazování (rozsudek NSS ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 As 102/2018-35, bod 23).

[19] Podle NSS je tato jistota v nynější věci dána již nyní a bez nutnosti provádět dokazování. Změnou právní úpravy došlo k úplné dekriminlizaci jednání, za které byl stěžovatel přestupkově postižen. O větší příznivosti takové úpravy pro stěžovatele přitom nemůže být sporu. Ostatně úplnou dekriminlizaci uvádí jako typický příklad pro aplikaci čl. 40 odst. 6 Listiny i sám rozšířený senát (usnesení č. j. 5 As 104/2013-46, bod 40). Z tohoto důvodu proto NSS neuložil krajskému soudu, aby se příznivostí pozdější právní

pokračování

úpravy v dalším řízení zabýval, ale současně se zrušením napadeného rozsudku rovnou sám zrušil i rozhodnutí žalovaného.

[20] S přihlédnutím k závěru o zániku trestnosti jednání, které bylo stěžovateli kladeno za vinu, v průběhu řízení před krajským soudem, je nadbytečné, aby se NSS zabýval zbylými kasačními námitkami stěžovatele, včetně námítky týkající se změny vyhlášky č. 103/1997 Sb. s účinností od 1. 7. 2024 (shodně např. rozsudky NSS ze dne 26. 1. 2017, č. j. 5 As 104/2013-61, ze dne 21. 9. 2020, č. j. 4 As 260/2018-39, bod 28, ze dne 12. 10. 2020, č. j. 4 As 392/2019-52, bod 30, ze dne 9. 12. 2020, č. j. 4 As 245/2019-40, bod 31, nebo ze dne 24. 4. 2023, č. j. 8 As 230/2021-47, bod 36; ke změně vyhlášky č. 103/1997 Sb. *obiter dictum* srov. rozsudek NSS ze dne 15. 4. 2025, č. j. 8 As 119/2024-46, body 40-41).

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Kasační stížnost je důvodná, a proto NSS podle § 110 odst. 1 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), zrušil rozsudek krajského soudu. Zároveň v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil také rozhodnutí žalovaného, neboť krajský soud by musel učinit totéž. V souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. kasační soud vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. V něm je žalovaný vázán právním názorem NSS (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Bude tedy vycházet z toho, že zanikla trestnost přestupku, jímž byl stěžovatel shledán vinným.

[22] S ohledem na tento procesní postup rozhodl NSS o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti i nákladů řízení před krajským soudem (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. má stěžovatel právo na náhradu nákladů řízení, neboť byl ve věci úspěšný. Neúspěšný žalovaný naopak právo na náhradu nákladů nemá.

[23] Náhrada nákladů řízení příslušející stěžovateli se skládá z:

- uhrazených soudních poplatků za žalobu ve výši 3 000 Kč (č. l. 20 spisu krajského soudu) a za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč (č. l. 22 spisu NSS), celkem **8 000 Kč**;
- náhrady za zastupování advokátem v řízení o žalobě, a to za pět úkonů právní služby spočívajících v převzetí a přípravě zastoupení, sepisu žaloby ze dne 22. 3. 2023, sepisu repliky ze dne 4. 5. 2023, sepisu doplnění žaloby ze dne 22. 8. 2024 a účasti na jednání soudu dne 17. 9. 2024 [§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění účinném do 31. 12. 2024]. V souladu s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodu 5 advokátního tarifu jde o 5 x 3 100 Kč, tedy 15 500 Kč. K tomu je třeba podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu připočíst paušální náhradu hotových výdajů ve výši 5 x 300 Kč, celkově jde tedy o 17 000 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty (č. l. 18 spisu

NSS), zvyšuje se náhrada nákladů o tuto daň ve výši 3 570 Kč na celkových **20 570 Kč** (§ 57 odst. 2 s. ř. s.);

- náhrady za zastupování advokátem v řízení o kasační stížnosti v rozsahu dvou úkonů právní služby spočívajících v sepisu kasační stížnosti ze dne 10. 10. 2024 a sepisu repliky ze dne 5. 12. 2024 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] ve výši 2 x 3 100 Kč spolu s paušální náhradou hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč, tedy 6 800 Kč. Také tato částka se zvyšuje o daň z přidané hodnoty ve výši 1 428 Kč na celkových **8 228 Kč**.

[24] Žalovaný je tedy povinen nahradit stěžovateli náklady řízení o žalobě a o kasační stížnosti v celkové výši **36 798 Kč**, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2025

Sylva Šiškeová
předsedkyně senátu